

JUBILEUM

Životní jubileum profesorky Winterové

V pátek 13. dubna 2018 oslaví pražská rodačka a jedna z předních osobností Právnické fakulty Univerzity Karlovy *profesorka* JUDr. Alena Winterová, CSc., významné životní výročí. Redakce *Právníka* při této příležitosti ráda připomíná jubilantčiny životní osudy a její vědecký význam.

Jubilantka se narodila manželům *Pourovým* a vyrůstala se svou sestrou ve skromném a slušném rodinném prostředí. Narodila se v pohnutém roce 1938, v době, kdy nad českými zeměmi temněly, řečeno s *Huizingou*, stíny zítřka. Nejen následujících sedm let, ale i další dlouhé období ukázalo, že život slušného člověka není v podmínkách autoritářského státu jednoduchý.

Alena Winterová se rozhodla studovat práva na doporučení otce, který, sám inženýr-geometr a doktor technických věd, „*byl přesvědčen, že se režim umoudří a právníci budou potřeba*“. Když se padesátá léta posunula na začátek druhé poloviny, nastalo v Československu mírné tání politických poměrů, a to ve spojení se situací, kdy právnická fakulta zápasila s mizivým zájmem o studium, usnadnilo přijetí studentů s původem, který by jim dříve ve vstupu na fakultu bránil. Na podzim roku 1956 jich juristická studia začala necelá stovka – mezi jinými také *Milan Bakeš*, *Vojtěch Cepl* (1938–2009), *Zdeněk Masopust* (1938–2012) nebo *Petr Tröster*. Že to s uvolňováním režimu nebylo ani v době po odsouzení stalinismu nijak přepjaté, se brzy projevilo i mezi studenty tohoto ročníku při zatčení *Jana Černého* (1933–2011) v únoru 1958. V přípravném řízení byla vyslýchána i studentka *Pourová*. Ač se někteří spolužáci snažili *Černému* pomoci, byl odsouzen za rukopis kritické eseje k odnětí svobody na dva roky, které strávil v uranovém dole.

Jubilantka svá právnická studia ukončila v roce 1961. Vzpomíná, že ji už v jejich průběhu zaujalo civilní procesní právo, dvakrát se hlásila na katedru občanského práva jako pomocná vědecká síla, ale to se jí nepodařilo, protože vzhledem k vyjádřením výboru KSČ v ročníku dostali přednost jiní. Po absolutoriu pracovala jako podniková právnička, ale za pár let se na vyzvání *Zdeňka Česky* přihlásila na fakultu na pozici asistentky. Na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy nastoupila v roce 1965. Od té doby je s tamější katedrou občanského práva pevně spojena. V roce 1966 získala titul doktorky práv. Koncem šedesátých let absolvovala studijní pobyt ve Francii. Po obhajobě disertační práce jí byla v roce 1978 udělena hodnost kandidátky právních věd. Protože *Alena Winterová* nebyla členkou komunistické strany, její cesta k docentuře se v osmdesátých letech vlekla, ale nakonec dosáhla úspěchu. V listopadových dnech roku 1989 zakládala společně s *Vojtěchem Ceplem*, *Vladimírem Veverkou* a dalšími na fakultě Občanské fórum a jako jedna z těch, kdo se, jak to sama hodnotí, „*příliš nezapletla s bývalým režimem*“, se zapojila v letech 1990 až 1997 do vedení fakulty jako proděkanka pro postgraduální studium. V roce 1993 byla jmenována profesorkou. Je členkou vědecké rady Právnické fakulty Univerzity Karlovy. *Alena Winterová* se od roku 1991 zapojila do činnosti vládní kontroly legislativních návrhů, nejprve v pracovní komisi Legislativní rady vlády České republiky pro občanské právo, posléze jako členka rady. V Legislativní radě vlády je jubilantka činná dosud.

Alena Winterová publikuje přes půlstoletí. Pokud jde o knižní tituly, je významný její podíl na tvorbě učebnic civilního práva procesního. Poprvé se do této práce jubilantka

zapojila při přípravě druhého vydání učebnice *Občanské právo procesní* (Praha: Orbis, 1968) v kolektivu vedeném *Františkem Štajgrem*, kam zpracovala obsáhlou pasáž o soudním řízení v prvním stupni. V osmdesátých letech se společně s *Petrem Hlavšou* podílela na tvorbě skript pro posluchače fakulty, později také učebnice, kde kolektiv autorů vedl *Zdeněk Češka* (Praha: Panorama, 1989). Od devadesátých let již na *Winterovou* připadlo vedení autorských kolektivů při tvorbě nových učebních pomůcek – ať již šlo o provizorní studijní příručku z roku 1994, nebo učebnici *Civilní právo procesní* vydávanou opakovaně od roku 1999 v nakladatelství Linde a později Leges. Ta se dočkala již osmého vydání. *Winterová* se také už v osmdesátých letech autorsky podílela na dvou velkých komentářích. Ten k občanskému soudnímu řádu (Praha: Panorama, 1985) vedli *Vlastimil Handl* a *Josef Rubeš* a *Winterová* do něj napsala výklad k ustanovením o přerušení řízení, spojení řízení a výkonu rozhodnutí postižením majetkových práv a prodejem movitých věcí. Do komentáře k občanskému zákoníku vedeném redakční radou v čele se *Zdeňkem Češkou* (Praha: Panorama, 1987) napsala výklad k ustanovením o domácnosti, osobách blízkých, příbuzenství a počítání času. Od roku 1990 se *Alena Winterová* podílela – především společně s *Josefem Rubešem* – na tvorbě poznámkových vydání k o. s. ř., vydávaných opakovaně a nalézajících především v praxi vděčné využití. Do Velkého akademického komentáře občanského zákoníku (Praha: Linde, 2008) napsala výklad o soudní ochraně, ochraně pokojného stavu a svépomoci.

Učebnice a komentáře představují žánr odborné literatury, který svým účelem, pojetím a stylem přece jen limituje autora v rozletu. Jeho vědecký profil se může plně projevit především v monografických dílech. Z těch rozsáhlejších najdeme v bibliografii *Aleny Winterové* vlastně jen jedno: hutnou monografii *Žaloba v občanském právu procesním* (*AUC Iuridica Monographia*, 1979). Už jen to, že se zde autorka věnovala institutu, který u nás našel odborné zpracování naposledy v roce 1934, že teoreticky zdůvodnila opodstatnění a životnost právního pojmu, který text procesních zákonů tehdy neznal, a že poukázala na řadu teoretických a praktických aspektů s tímto institutem spojených a na jejich řešení, si stále zaslouží pozornost. *Alena Winterová* je ovšem autorkou řady odborných statí v odborných časopisech, sbornících z konferencí a také v počtech podaných k životním jubileím významných kolegů. Tyto výsledky jubilatčiny vědecké práce jsou pohřbchu docela roztráštěné v různých zdrojích. Některé byly reeditovány v *AUC Iuridica*, 2004, č. 4 pod souborným názvem *O nové pojetí civilního procesu*.

Nejčastěji *Winterová* publikovala v resortním časopise Ministerstva spravedlnosti, kam opakovaně přispívala od roku 1967 až do zániku tohoto měsíčníku – počínaje statí o prejudiciální otázce a úvahami nad exekucním řádem konče. V roce 1990 byla jmenována předsedkyní redakční rady časopisu, nesoucího tehdy ještě název *Socialistická zákonnost*, vzápětí byl přejmenován na *Právo a zákonnost* a v letech 1993 až 2002 nesl název *Právní praxe*. Za posledních pětadvaceti let jeho existence v něm najdeme dvacet pět jubilatčiny textů.

V adresování příspěvků do našeho časopisu byla *Alena Winterová* spíše zdrženlivá. Výjimkou je období sedmdesátých let, kdy uveřejnila v *Právníku* statí *Aktuální změny a doplňky občanskoprávního soudního řízení* (1974, CXIII, s. 96 an.) a *Důvody opravných prostředků* (1979, CXVIII, s. 949 an.). Zvláště poslední z obou studií může zaujmout srovnáním opravných prostředků v civilním, trestním a správním právu. *Právník* však uveřejnil také patrně první jubilatčiny odborný text o konferenci k právní úpravě odpovědnosti a o vzájemném ovlivňování hmotného a procesního práva (1966, CV, s. 390) a nedávno také recenzi o dějinách právního rodu Mokřých jako její text zatím poslední (2018, CLVII, s. 158 an.). Po posledně uvedeném však jistě přijdou i další.

Zbývá místo na poznámku k poměru *Aleny Winterové* k tvorbě zákonů. Její literární příspěvky i vystoupení v Legislativní radě vlády se opakovaně kriticky vyjadřují k legislativnímu avanturismu a nekoncepčním zásahům do právního řádu. Přirozeně jí na srdci především leží osud kodifikace civilního práva procesního. Koncepti její budoucí podoby se věnovala dlouhodobě a soustředěně; důkladně např. v *Úvahách o civilním procesu nad kodexem soukromého práva v AUC Iuridica*, 2003, č. 1–2. Leč *Winterová* nezůstala jen u psaní teoretických pojednání. Jako členka pracovní skupiny se podílela na přípravě návrhu věcného záměru civilního řádu soudního. Tento návrh příznivě ocenilo Odborné kolegium pro občanské právo při Ústavu státu a práva AV ČR, v. v. i., na svém V. zasedání dne 10. ledna 2018 a doporučilo v zahájené práci pokračovat.

Za desítky let svého pedagogického působení se *Alena Winterová* podílela na výchově a vzdělání několika generací právníků a svým vztahem k právu a právní vědě i k ubíhajícímu společenskému dění jistě inspirovala nejednoho. I proto požívá vážnosti, nejen na univerzitě, s níž trvale spojila svoji profesionální dráhu.

Redakce *Právnicka* přeje *profesorce Aleně Winterové* do dalších let pevné zdraví, trvajících tvůrčí sílu a hlavně štěstí a spokojenost.